

PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS
(astotā palāta paplašinātā sastāvā)

2009. gada 11. jūnijā*

Lieta T-222/04

Itālijas Republika, ko sākotnēji pārstāvēja I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pēc tam R. Adams [*R. Adam*] un I. Bruni [*I. Bruni*], pārstāvji, kam palīdz M. Fjorilli [*M. Fiorilli*], *avvocato dello Stato*,

prasītāja,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko pārstāv V. di Buči [*V. Di Bucci*], pārstāvis,

atbildētāju,

par prasību atcelt Komisijas 2002. gada 5. jūnija Lēmuma 2003/193/EK par valsts atbalstu, ko Itālija piešķirusi sabiedrisko pakalpojumu uzņēmumiem, kuru akciju vairākums pieder valstij, atbrīvojumu no nodokļiem un aizdevumu ar izdevīgākiem nosacījumiem formā (OV 2003, L 77, 21. lpp.), 2. pantu.

* Tiesvedības valoda — itāļu.

EIROPAS KOPIENU
PIRMĀS INSTANCES TIESA (astotā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja M. E. Martinša Ribeiru [*M. E. Martins Ribeiro*], tiesneši D. Švābi [*D. Šváby*], S. Papasavs [*S. Papasavvas*], N. Vāls [*N. Wahl*] (referents) un A. Ditrihs [*A. Dittrich*],

sekretārs H. Palasio Gonsaless [*J. Palacio González*], galvenais administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 16. aprīļa tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Prāvas priekšvēsture

1. *Par atbilstošajām valsts tiesību normām*

- ¹ Ar *Legge n° 142 ordinamento delle autonomie locali* (1990. gada 8. jūnija Likums Nr. 142 par vietējo pašpārvalžu organizēšanu, 1990. gada 12. jūnija *GURI* Nr. 135; turpmāk tekstā — “Likums Nr. 142/90”) Itālijā tika reformēti juridiskie organizēšanas instrumenti, kas nodoti pašvaldību rīcībā, lai pārvaldītu sabiedriskos pakalpojumus, it īpaši ūdens, gāzes, elektrības izplatīšanas nozarēs un transporta nozarē. Grozītajā minētā likuma 22. pantā pašvaldībām ir paredzēta iespēja dibināt dažādu juridisko formu sabiedrības, lai sniegtu sabiedriskos pakalpojumus. Šajās iespējās ietilpst

komercsabiedrības vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kuru akciju vairākums pieder valstij (turpmāk tekstā — “Likuma Nr. 142/90 sabiedrības”), dibināšana.

- 2 Šajā sakarā saskaņā ar *Legge n° 488 di conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 1° luglio 1986, n° 318, recante provvedimenti urgenti per la finanza locale* (1986. gada 9. augusta Likums Nr. 488 par 1986. gada 1. jūlija Dekrētlikuma Nr. 318, ar kuru tika ieviesti steidzami pasākumi par labu vietējām finansēm, pārvēršanu ar grozījumiem par likumu, 1986. gada 18. augusta *GURI* Nr. 190) 9.a pantu Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, kas bija sabiedrisko pakalpojumu sniedzējas, laikposmā no 1994. gada līdz 1998. gadam tika piešķirti aizdevumi ar īpašu likmi no *Cassa Depositi e Prestiti* (turpmāk tekstā — “*CDDPP*”).

- 3 Turklāt saskaņā ar kopā apskatāmajām *Legge n° 549 (su) misure di razionalizzazione della finanza pubblica* (1995. gada 28. decembra Likums Nr. 549 par valsts finanšu racionalizēšanas pasākumiem, 1995. gada 29. decembra *GURI* Nr. 302 parastais pielikums; turpmāk tekstā — “Likums Nr. 549/95”) 3. panta 69. un 70. punkta un *Decreto-legge n° 331 (su) armonizzazione delle disposizioni in materia di imposte sugli oli minerali, sull'alcole, sulle bevande alcoliche, sui tabacchi lavorati e in materia di IVA con quelle recate da direttive CEE e modificazioni conseguenti a detta armonizzazione, nonché disposizioni concernenti la disciplina dei centri autorizzati di assistenza fiscale, le procedure dei rimborsi di imposta, l'esclusione dall'ILOR dei redditi di impresa fino all'ammontare corrispondente al contributo diretto lavorativo, l'istituzione per il 1993 di un'imposta erariale straordinaria su taluni beni ed altre disposizioni tributarie* (1993. gada 30. augusta Dekrētlikums Nr. 331 par nodokļu tiesību normu saskaņošanu dažādās jomās, 1993. gada 30. augusta *GURI* Nr. 203; turpmāk tekstā — “Dekrētlikums Nr. 331/93”) tiesību normām šādi pasākumi tika pieņemti par labu Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām:

— atbrīvojums no visiem maksājumiem saistībā ar aktīvu atsavināšanu, kas veikta, pārveidojot speciālos uzņēmumus un pašvaldības uzņēmumus par Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām (turpmāk tekstā — “atbrīvojums no maksājumiem par aktīvu atsavināšanu”);

- pilnīgs atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa, proti, no juridisko personu ienākuma nodokļa un vietējā ienākuma nodokļa uz trīs gadiem un vēlākais līdz 1999. finanšu gadam (turpmāk tekstā — “trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa”).

2. *Administratīvā procedūra*

- 4 Pēc sūdzības par minētajiem pasākumiem Komisija ar 1997. gada 12. maija, 16. jūnija un 21. novembra vēstulēm pieprasīja Itālijas iestādēm šajā sakarā informāciju.
- 5 Ar 1997. gada 17. decembra vēstuli Itālijas iestādes sniedza daļu no pieprasītās informācijas. Turklāt 1998. gada 19. janvārī notika sanāksme pēc Itālijas iestāžu lūguma.
- 6 Ar 1999. gada 17. maija vēstuli Komisija paziņoja Itālijas iestādēm par savu lēmumu uzsākt EKL 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Šis lēmums tika publicēts 1999. gada 31. jūlija *Eiropas Kopienų Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 220, 14. lpp.).
- 7 Saņēmusi ieinteresēto trešo personu un Itālijas iestāžu apsvērumus, Komisija vairākas reizes lūdza minētajām iestādēm papildu informāciju. Notika arī tikšanās starp, no vienas puses, Komisiju, un, no otras puses, Itālijas iestādēm, kā arī iesaistītajām ieinteresētajām trešajām personām.

- 8 Tādas noteiktas Likuma Nr. 142/90 sabiedrības kā *ACEA SpA*, *AEM SpA* un *Azienda Mediterranea Gas e Acqua SpA (AMGA)*, kas turklāt ir cēlušas prasību atcelt lēmumu, kurš tiek izskatīts šajā lietā (attiecīgi lietas T-297/02, T-301/02 un T-300/02), it īpaši norāda, ka attiecīgie trīs tipu pasākumi nebija valsts atbalsts.
- 9 Itālijas iestādes un *Confederazione Nazionale dei Servizi (Confservizi)*, konfederācija, kas it īpaši aptver Likuma Nr. 142/90 sabiedrības un pašvaldību speciālos uzņēmumus Itālijā, būtībā atbalstīja šo nostāju.
- 10 Taču *Bundesverband der deutschen Industrie eV (BDI)*, Vācijas rūpniecības un ar to saistīto pakalpojumu sniedzēju asociācija, uzskatīja, ka attiecīgie pasākumi varēja izraisīt konkurences kropļojumus ne tikai Itālijā, bet arī Vācijā.
- 11 Tāpat *Gas-it*, Itālijas gāzes izplatītāju nozares privāto tirgus dalībnieku asociācija, paziņoja, ka attiecīgie pasākumi, it īpaši trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa bija valsts atbalsts.
- 12 2002. gada 5. jūnijā Komisija pieņēma Lēmumu 2003/193/EK par valsts atbalstu, ko Itālija piešķirusi Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, atbrīvojumu no nodokļiem un aizdevumu ar izdevīgākiem nosacījumiem formā (OV 2003, L 77, 21. lpp.; turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”).

3. Apstrīdētais lēmums

- 13 Vispirms Komisija uzsver, ka tās veiktā izvērtēšana attiecas vienīgi uz vispārpiemērojamām atbalsta, kas noteikts ar pasākumiem, par kuriem ir strīds, shēmām, nevis uz individuālajiem atbalstiem, kas piešķirti dažādiem uzņēmumiem, lai gan tās vērtējums apstrīdētajā lēmumā ir vispārējs un abstrakts. Šajā sakarā Komisija paziņo, ka Itālijas Republika “nav piešķirusi individuālas nodokļu priekšrocības un [nav tai] paziņojusi [...] nevienu individuālu atbalsta gadījumu, nosūtot visu izvērtēšanai nepieciešamo informāciju”. Komisija norāda, ka tā uzskata, ka tai ir jāveic vispārēja un abstrakta attiecīgo shēmu izvērtēšana gan saistībā ar to kvalificēšanu, gan saistībā ar to saderību ar kopējo tirgu (apstrīdētā lēmuma 42.–45. apsvērumi).
- 14 Komisija uzskata, ka *CDDPP* aizdevumi un trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa (turpmāk tekstā kopā saukti — “attiecīgie pasākumi”) ir valsts atbalsts. Šādu priekšrocību piešķiršanas, izmantojot valsts resursu starpniecību, Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām sekas ir tādas, ka tiek stiprināta to konkurētspējas pozīcija salīdzinājumā ar visiem citiem uzņēmumiem, kas vēlas sniegt tos pašus pakalpojumus (apstrīdētā lēmuma 48.–75. apsvērumi). Attiecīgie pasākumi nav saderīgi ar kopējo tirgu, jo tie neatbilst ne EKL 87. panta 2. un 3. punkta nosacījumiem, ne EKL 86. panta 2. punkta nosacījumiem un turklāt ar tiem tiek pārkāpts EKL 43. pants (apstrīdētā lēmuma 94.–122. apsvērumi).
- 15 Taču Komisija uzskata, ka atbrīvojums no maksājumiem par atsavināšanu nav valsts atbalsts EKL 87. panta 1. punkta nozīmē, ja šie maksājumi ir jāmaksā saistībā ar jaunas ekonomiskas vienības izveidošanu vai aktīvu nodošanu starp dažādām ekonomiskām vienībām. Būtībā pašvaldības uzņēmumi, no vienas puses, un Likuma Nr. 142/90 sabiedrības, no otras puses, iemieso vienu un to pašu ekonomisko vienību. Tādēļ to atbrīvojums no minētajiem maksājumiem ir pamatots ar sistēmas raksturu vai uzbūvi (apstrīdētā lēmuma 76.–81. apsvērumi).

16 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir formulēta šādi:

“1. pants

Atbrīvojums no maksājumiem par atsavināšanu [...] nav atbalsts [EKL] 87. panta 1. punkta nozīmē.

2. pants

Trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa [...] un priekšrocības, kas izriet no [CDDPP..] aizdevumiem, ir valsts atbalsts [EKL] 87. panta 1. punkta nozīmē.

Šis atbalsts nav saderīgs ar kopējo tirgu.

3. pants

Itālija veic visus pasākumus, kas nepieciešami, lai atgūtu no saņēmēja atbalstu, kas aprakstīts 2. pantā un kas tam tika nelikumīgi piešķirts.

Atbalsta atgūšana notiek nekavējoties valsts tiesību aktos paredzētajā kārtībā tiktāl, ciktāl atbilstoši tiem ir iespējama efektīva un tūlītēja [apstrīdētā] lēmuma izpilde.

Atgūstamajā atbalstā ietilpst procenti, kas tiek aprēķināti no brīža, kad saņēmējs saņēma nelikumīgo atbalstu, līdz tā faktiskai atmaksāšanai. Šie procenti tiek aprēķināti, pamatojoties uz reģionālā atbalsta dotāciju ekvivalentu aprēķiniem izmantotajām standartlikmēm.

[..]”

Process un lietas dalībnieku prasījumi

¹⁷ 2002. gada 8. augustā Itālijas Republika cēla prasību Tiesā atcelt apstrīdēto lēmumu, un šī prasība tika reģistrēta ar numuru C-290/02. Tiesa konstatēja, ka šai prasībai un prasībām lietās T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02 un T-309/02 bija viens un tas pats priekšmets, proti, apstrīdētā lēmuma atcelšana, un ka tās bija saistītas, jo katrā lietā izklāstītie pamati lielā mērā atkārtojās. Ar 2003. gada 10. jūnija rīkojumu Tiesa saskaņā ar savu Statūtu 54. panta trešo daļu apturēja tiesvedību lietā C-290/02, līdz Pirmās instances tiesa pieņem galīgo nolēmumu lietās T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02 un T-309/02.

¹⁸ Ar 2004. gada 8. jūnija rīkojumu Tiesa nolēma nosūtīt lietu C-290/02 Pirmās instances tiesai, kas ir kļuvusi kompetenta lemt par dalībvalstu prasībām pret Komisiju saskaņā ar Padomes 2004. gada 26. aprīļa Lēmuma 2004/407/EK, *Euratom*, kas groza 51. un 54. pantu Protokolā par Eiropas Kopienu Tiesas Statūtiem (OV L 132, 5. lpp.), 2. pantu. Līdz ar to šī lieta tika reģistrēta Pirmās instances tiesas kancelejā ar numuru T-222/04.

- 19 Saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 14. pantu un pēc astotās palātas priekšlikuma Pirmās instances tiesa pēc lietas dalībnieku uzklaušanās saskaņā ar minētā reglamenta 51. pantu nolēma nodot lietu izskatīšanai paplašinātā tiesas palātas sastāvā.
- 20 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Pirmās instances tiesa (astotā palāta paplašinātā sastāvā) nolēma uzsākt mutvārdu procesu.
- 21 Ar Pirmās instances tiesas astotās palātas paplašinātā sastāvā priekšsēdētāja 2008. gada 13. marta rīkojumu atbilstoši Reglamenta 50. pantam lietas T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02, T-309/02, T-189/03 un T-222/04 tika apvienotas mutvārdu procesam.
- 22 2008. gada 16. aprīļa tiesas sēdē tika uzklauti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Pirmās instances tiesas uzdotajiem jautājumiem.
- 23 Itālijas Republikas prasījums Pirmās instances tiesai ir šāds:

— atcelt apstrīdētā lēmuma 2. pantu.

24 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

- noraidīt prasību kā nepamatotu;

- piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

25 Savas prasības pamatojumam Itālijas Republika būtībā izvirza vairākus pamatus, kas jāapvieno un jāizskata šādā secībā:

- EKL 87. panta 1. punkta pārkāpums attiecībā uz trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa un *CDDPP* aizdevumu kvalifikāciju kā valsts atbalstu un pamatojuma nenorādīšana;

- kļūda, kvalificējot attiecīgos pasākumus kā jaunu atbalstu, un EKL 88. panta 1. punkta pārkāpums šajā sakarā;

- nepareiza EKL 86. panta 2. punkta piemērošana;

- procesuālo noteikumu pārkāpums izmeklēšanas nepilnīgā rakstura dēļ.

1. Par pirmo pamatu, kurā tiek apgalvots EKL 87. panta 1. punkta pārkāpums attiecībā uz trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa un CDDPP aizdevumu kvalifikāciju kā valsts atbalstu

- ²⁶ Šī pamata ietvaros Itālijas Republika apgalvo, ka attiecīgie pasākumi nebija valsts atbalsts. Šis pamats ir izteikts trīs daļās, proti, konkurences un tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmes neesamība, selektīvā rakstura neesamība un pamatojuma nenorādīšana.

Lietas dalībnieku argumenti

Par pirmo daļu, kurā tiek apgalvota konkurences un tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmes neesamība

- ²⁷ Itālijas Republika apgalvo, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrības principā savu darbību var veikt vienīgi sabiedrisko pakalpojumu jomā, tātad jomā, uz kuru konkurence neattiecas. Specializētajiem uzņēmumiem un Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām esot monopols, kas ir noteikts ar likumu vai izriet no sabiedriskajiem pakalpojumiem to piederības komūnā. Turklāt šiem sabiedriskajiem pakalpojumiem katrā ziņā ir vietējs raksturs.

- 28 Likuma Nr. 142/90 sabiedrību sabiedriskais mērķis esot noteikts ar likumu un šīs sabiedrības ir izveidotas, lai nodrošinātu viena vai vairāku pakalpojumu apsaimniekošana, kas ietilpst vietējās references pārvaldes kompetencē. Tādēļ šo sabiedrību privāttiesiskā rīcībspēja katrā ziņā ir jāisteno saskaņā ar iestādes mērķiem un tās priekšmetam ir jābūt sabiedrisko pakalpojumu apsaimniekošanai. No tā izrietot, ka sabiedrībām ar valsts kapitālu, kuru mērķis ir sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšana, kā, piemēram, Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, ir jāaprobežojas ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu.
- 29 Tāpēc, kā apgalvo Itālijas Republika, Likuma Nr. 142/90 sabiedrības principā ir pakļautas teritoriāliem un materiāliem ierobežojumiem. To darbība ārpus komūnas teritorijas esot iespējama tikai ar diviem stingriem nosacījumiem, proti, pirmkārt, ja pastāv iepriekšēja vienošanās vai nolīgums starp ieinteresētajām komūnām vai provincēm, un, otrkārt, ja pastāv funkcionāla saikne starp darbību ārpus teritorijas un piederības komūnas vajadzībām. Vietējo sabiedrisko pakalpojumu piešķiršana citās komūnās, kā arī Likuma Nr. 142/90 sabiedrību darbības izvērsšana citās nozarēs līdz ar to esot vienkārša iespējamība. Apstrīdētajā lēmumā neesot sniegts neviens piemērs vai pierādījums, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrības būtu paplašinājušas savu darbību. Tikai divos gadījumos viena vai vairākas Likuma Nr. 142/90 sabiedrības esot piedalījušas sabiedriskā iepirkuma procedūrā par koncesijas piešķiršanu attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu teritorijās ārpus to izcelsmes pašvaldībām. Turklāt runa bija par mazas nozīmes tirgiem.
- 30 Itālijas Republika precizē, ka pakalpojumi, kas ir uzskaitīti *Legge n° 103 (sulla assunzione diretta dei pubblici servizi da parte dei comuni* (1903. gada 29. marta Likums Nr. 103 par komūnu sabiedrisko pakalpojumu tiešu izpildi, 1903. gada 29. marta *GURI*) 1. pantā, tiek sniegti monopola apstākļos vai tiešā veidā, kamēr citi pakalpojumi ir jāsniedz konkurences apstākļos. Šī situācija netika grozīta ar Likumu Nr. 142/90.
- 31 Atgādinājusi Komisijas pienākumu identificēt un novērtēt faktiskos apstākļus, kas pierādītu, ka atbalsts varētu negatīvi ietekmēt konkurenci un tirdzniecību, Itālijas

Republika norāda, ka finanšu atbalsts Kopienas iekšējo tirdzniecību var ietekmēt ar nosacījumu, ka saņēmējs uzņēmums darbojas tirgū, kam ir raksturīga intensīva konkurence. Šajā gadījumā tas tā nav.

32 Komisija apstrīd Itālijas Republikas argumentus.

Par otro daļu, kurā tiek apgalvota selektīvā rakstura neesamība

33 Itālijas Republika apgalvo, ka no attiecīgajiem pasākumiem neizriet priekšrocība EKL 87. panta 1. punkta nozīmē.

34 Runājot par trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa, Itālijas Republika apgalvo, ka šis pasākums nav selektīvs, jo tā būtībā ir tāda pati juridiska kārtība, kāda ir piemērojuma pašvaldības uzņēmumiem.

35 Attiecībā uz *CDDPP* aizdevumiem Itālijas Republika apgalvo, ka šajā gadījumā nav bijusi priekšrocība, tāpēc ka maksimālā procentu likme, ko piemērojusi *CDDPP*, nav mazāka par maksimālo references likmi. Katrā ziņā *CDDPP* aizdevumu saņēmēji, kas ir

struktūrvienības, kuru daļu vairākums pieder sabiedriskām iestādēm un kuras veic visai stabilu saimniecisko darbību, kā, piemēram, sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ir ļoti uzticami debitori. Turklāt *CDDPP* aizdevumi esot ilgtermiņa aizdevumi ar fiksētu procentu likmi, kas laikā, kad likmes nepārtraukti palielinājās, tendenciozi radīja izdevīgākas likmes nekā mainīgās vai īstermiņa likmes. Ņemot vērā visus šos apstākļus, visai normāli esot bijis piemērot Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām zemāku likmi, nekā tika piemērota tā sauktajiem “parastajiem” uzņēmumiem. Līdz ar to runa būtība bija par tirgus likmi.

36 Komisija noraida Itālijas Republikas argumentāciju.

Par trešo pamatu, kurā tiek apgalvota pamatojuma nenorādīšana

37 Itālijas Republika būtībā apgalvo, ka, lai izpildītu pienākumu norādīt pamatojumu, Komisija nevarēja atturēties no kaut vai daļējas pārbaudes veikšanas par attiecīgo pasākumu saņēmēju darbību un tās nozīmi valsts iekšējā un Kopienu tirgū. Šajā sakarā tā arī uzsver, ka apstrīdētajā lēmumā ietvertie apgalvojumi par attiecīgo tirgu konkurējošo raksturu un trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neatbilst patiesībai. Papildus tam apstrīdētajā lēmumā neesot nevienas norādes par tirgus apstākļiem citās dalībvalstīs vai citos tirgos, kuros darbojas minētā atbrīvojuma saņēmēji.

38 Komisija uzskata, ka apstrīdētais lēmums ir pietiekami pamatots.

Pirmās instances tiesas vērtējums

39 Vispirms ir jāatgādina, ka — lai uzskatītu, ka pastāv atbalsts, ir jābūt izpildītiem visiem EKL 87. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Pirmkārt, tam jābūt saistītam ar valsts intervenci vai valsts līdzekļu izmantošanu. Otrkārt, šai intervencei jābūt tādai, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Treškārt, tam jābūt tādām, ar ko tiek radīta selektīva priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tam jābūt tādām, ar ko tiek izkropļota konkurence vai arī tiek radīti draudi to izkropļot (skat. Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedumu lietā *C-280/00 Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, *Recueil*, I-7747. lpp.; turpmāk tekstā — “spriedums lietā *Altmark*”, 74. un 75. punkts un tajos minētā judikatūra, un 2005. gada 3. marta spriedumu lietā *C-172/03 Heiser*, Krājums, I-1627. lpp., 27. punkts).

40 Šajā gadījumā jākonstatē, ka Itālijas Republika apgalvo, ka trīs no četriem nosacījumiem, kam ir jābūt izpildītiem, lai pasākumu kvalificētu kā valsts atbalstu EKL 87. panta 1. punkta nozīmē, proti, nosacījums par tirdzniecības starp dalībvalstīm iespaidošanu, konkurences ietekmēšanu un selektīvas priekšrocības esamību šajā gadījumā nav izpildīts.

Par iespējamo konkurences un tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšanas neesamību

41 Attiecībā uz otro un ceturto nosacījumu, kas minēti šī sprieduma 39. punktā, jāatgādina, ka, izvērtējot šos divus nosacījumus, kā tas noteikts pastāvīgajā judikatūrā, Komisijai nav jākonstatē atbalsta reālā ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un faktiskā konkurences izkropļošana, bet gan vienīgi jāpārbauda, vai šis atbalsts varētu ietekmēt šo tirdzniecību un izkropļot konkurenci (skat. Tiesas 2005. gada 15. decembra spriedumu lietā *C-148/04 Unicredito Italiano*, Krājums, I-11137. lpp., 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 42 Ir arī jāatgādina, ka saistībā ar atbalsta shēmu Komisija var aprobežoties ar attiecīgās shēmas īpašību izpēti, lai sava lēmuma pamatojumā novērtētu, vai saistībā ar nosacījumiem, ko šī shēma paredz, tā ir tāda, kas var galvenokārt dot labumu uzņēmumiem, kuri piedalās tirdzniecībā starp dalībvalstīm (Tiesas 2002. gada 7. marta spriedums lietā C-310/99 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-2289. lpp.).
- 43 Turklāt ir jāatgādina, ka jebkurš atbalsts, kas piešķirts uzņēmumam, kurš savu darbību veic Kopienas tirgū, var izraisīt konkurences kropļojumus un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm (skat. Pirmās instances tiesas 2002. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās T-92/00 un T-103/92 *Diputación Foral de Álava/Komisija*, *Recueil*, II-1385. lpp., 72. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 44 Turklāt nav sliekšņa vai procentuālās robežas, kuru nesasniedzot, var uzskatīt, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm netiek ietekmēta. Atbalsta salīdzinoši nelielā nozīme vai atbalsta saņēmēja uzņēmuma salīdzinoši mērenais lielums *a priori* neizslēdz iespēju, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm ir ietekmēta (Tiesas 1990. gada 21. marta spriedums lietā C-142/87 Beļģija/Komisija, saukts “Tubemeuse”, *Recueil*, I-959. lpp., 43. punkts; 1994. gada 14. septembra spriedums apvienotajās lietās no C-278/92 līdz C-280/92 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-4103. lpp., 42. punkts, un iepriekš 39. punktā minētais spriedums lietā *Altmark*, 81. punkts).
- 45 Turklāt Tiesa norādīja, ka nebija pilnībā izslēgts, ka valsts subsīdija, kas piešķirta uzņēmumam, kurš vienīgi sniedz vietējā vai reģionālā transporta pakalpojumus un nesniedz transporta pakalpojumus ārpus savas izcelsmes valsts, tomēr var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm EKL 87. panta 1. punkta nozīmē. Ja dalībvalsts piešķir valsts subsīdiju uzņēmumam, tad šī uzņēmuma veiktais pakalpojumu sniegšanas apjoms var tikt uzturēts vai palielināts ar tādām sekām, ka citās dalībvalstīs dibinātiem

uzņēmumiem iespējas sniegt šajā dalībvalstī savus transporta pakalpojumus tiek samazinātas (skat. iepriekš 39. punktā minēto spriedumu lietā *Altmark*, 77. un 78. punkts).

46 Šajā gadījumā, runājot, pirmkārt, par konkurences ietekmēšanas nosacījumu, vispirms jākonstatē, ka attiecīgie pasākumi attiecas tikai uz specifisku uzņēmumu kategoriju, proti, uz Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām.

47 Tomēr, kā norāda Itālijas Republika, attiecīgie pasākumi nekropļojot konkurenci tāpēc, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrības savu darbību veicot sabiedrisko pakalpojumu jomā, tātad jomā, uz kuru konkurence neattiecas.

48 Ņemot vērā Likuma Nr. 142/90 sabiedrību izveidošanas kontekstu, jomas, kuras galvenokārt skar attiecīgie pasākumi, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma 32. apsvēruma, ir tādas vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozares kā ūdens apgāde un attīrīšana, sabiedriskais transports, gāzes, elektroenerģijas piegāde, atkritumu pārstrāde, farmaceitisko produktu mazumtirdzniecība.

49 Šajā sakarā ir jānorāda, ka, gluži kā to paveikusi Komisija apstrīdētā lēmuma 73. un 84. apsvērumā, noteiktās attiecīgajās nozarēs, tādās kā farmaceitisko produktu, atkritumu, gāzes, elektroenerģijas un ūdens mazumtirdzniecības nozarēs, bija zināms konkurences līmenis laikā, kad stājās spēkā attiecīgie pasākumi.

50 Vēl jākonstatē, kā to norāda Komisija, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrību darbības nozarēs uzņēmumi konkurē, lai saņemtu vietējo sabiedrisko pakalpojumu koncesijas

dažādās pašvaldībās, un ka šo koncesiju tirgus ir atvērts konkurencei (apstrīdētā lēmuma 67. un 68. apsvērumš).

- 51 Itālijas Republikas arguments, ka vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozarēs vispār nebija konkurences, jo pakalpojumi tika piešķirti *intuitu personae*, ir jānoraida. Pirmkārt, *intuitu personae* piešķiršana nevājina iepriekšējos punktos veikto konstatāciju, ka attiecīgajā tirgū bija vismaz noteikta līmeņa konkurence. Otrkārt, arguments drīzāk bija vērstš uz to, lai pierādītu attiecīgo pasākumu ierobežojošo ietekmi uz konkurenci un nevis konkurences neesamību attiecīgajā tirgū. Kā to Komisija uzsver apstrīdētā lēmuma 71. apsvērumā, nevar tikt izslēgts, ka pati atbalsta par labu Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām pastāvēšana radīja pašvaldībām stimulu tiešā veidā piešķirt šīm sabiedrībām pakalpojumus, nevis piešķirt koncesijas atklātās procedūrās.
- 52 Saistībā tieši ar jautājumu, vai attiecīgie pasākumi kropļoja vai draudēja kropļot tirgū pastāvošo konkurenci, ir jākonstatē, ka attiecīgie pasākumi pastiprināja Likuma Nr. 142/90 sabiedrību konkurētspējas stāvokli salīdzinājumā ar jebkuru citu Itālijas vai ārvalstu uzņēmumu, kas darbojas attiecīgajā tirgū. Kā Komisija pamatoti norāda apstrīdētā lēmuma 62. apsvērumā, uzņēmumi, kuru juridiskā forma nav kapitālsabiedrība un kuru akciju vairākums nepieder vietējām pašvaldībām, ir nelabvēlīgā stāvoklī, ja tie vēlas piedalīties konkursā par noteikta pakalpojuma noteiktā teritorijā sniegšanas piešķiršanu.
- 53 Turklāt attiecīgie pasākumi var veicināt Likuma Nr. 142/90 sabiedrību izplešanos konkurencei atvērtos tirgos, tādējādi radot kropļojošu iedarbību pat citās nozarēs, kas nav vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozares. Šajā sakarā no Likuma Nr. 142/90, kā to interpretējusi *Corte suprema di cassazione* (Kasācijas tiesa, Itālija) 1995. gada 6. maija spriedumā lietā Nr. 4989 un *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) 2001. gada 3. septembra spriedumā lietā Nr. 4586, izriet, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām ir iespēja darboties gan Itālijā, gan ārvalstīs un jomās, kas atšķiras no tām, kuras paredzētas to statūtos, izņemot gadījumus, ja tas ievērojami ierobežotu resursus un līdzekļus un ja tas varētu kaitēt references pašvaldībai. Papildus tam no rakstiem presē, kas pievienoti iebildumu rakstam, izriet, ka dažas Likuma Nr. 142/90 sabiedrības

papildus to statūtos noteiktajiem sabiedriskajiem pakalpojumiem ir veikušas arī citas darbības, turklāt teritorijās ārpus to references pašvaldībām.

- 54 No iepriekš minētā izriet, ka attiecīgie pasākumi kropļo vai draud kropļot konkurenci EKL 87. panta 1. punkta nozīmē.
- 55 Otrkārt, saistībā ar nosacījumu par starpvalstu tirdzniecības ietekmēšanu vispirms ir jāatgādina, ka fakts, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrības darbojas vienīgi savas valsts tirgū vai savas izcelsmes teritorijā, nav noteicošs. Būtībā starpvalstu tirdzniecību attiecīgie pasākumi ietekmē, ja uzņēmumu, kas dibināti citās dalībvalstīs, iespēja sniegt savus pakalpojumus Itālijas tirgū ir samazinājusies (skat. šī sprieduma 45. punktu).
- 56 Tādēļ Komisija apstrīdētā lēmuma 70. apsvērumā pamatoti konstatēja, ka attiecīgie pasākumi varēja radīt šķērslī ārvalstu uzņēmumiem, kas vēlējas ienākt Itālijā vai tur piedāvāt savus pakalpojumus, un tādējādi ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm EKL 87. panta 1. punkta nozīmē.
- 57 Pirmkārt, attiecīgie pasākumi rada kaitējumu ārvalstu uzņēmumiem, kas piedalās konkursā par vietējām sabiedrisko pakalpojumu koncesijām Itālijā, tāpēc ka sabiedriskie uzņēmumi, kas gūst labumu no attiecīgās shēmas, var piedāvāt konkurētspējīgākas cenas nekā to valsts vai Kopienas konkurenti, kuri negūst labumu no minētās shēmas. Otrkārt, attiecīgie pasākumi padara citu dalībvalstu uzņēmumiem mazāk pievilcīgas investīcijas iespējas vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozarē Itālijā (piemēram, ar daļu vairākuma iegūšanu), jo atpirktie uzņēmumi nevarētu gūt

labumu (vai varētu zaudēt labumu) no attiecīgajiem pasākumiem sakarā ar to jauno akcionāru būtību (skat. apstrīdētā lēmuma 69. apsvērumu).

- 58 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu, uzskatīdama, ka nosacījumi par tirdzniecības iespaidošanu un konkurences kropļošanu šajā gadījumā bija izpildīti. Tādēļ pirmā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

Par attiecīgo pasākumu selektīvo raksturu

- 59 EKL 87. panta 1. punkts aizliedz valsts atbalstu, kas “dod priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai”, t.i., selektīvu atbalstu (skat. Tiesas 2005. gada 15. decembra spriedumu lietā C-66/02 Itālija/Komisija, Krājums, I-10901. lpp., 94. punkts).

- 60 Vērtējot selektivitātes nosacījumu, kas veido valsts atbalsta jēdzienu, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka ar EKL 87. panta 1. punktu ir paredzēts pienākums noteikt, vai valsts pasākums konkrētajā juridiskajā režīmā dod priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai salīdzinājumā ar pārējiem, kas, ņemot vērā minētā režīma mērķi, faktiskā un juridiskā ziņā ir līdzīgā situācijā (skat. Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedumu lietā C-88/03 Portugāle/Komisija, Krājums, I-7115. lpp., 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 61 Turklāt valsts atbalsta jēdziens saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ietver visus pasākumus, kas dažādās formās atvieglo izmaksas, kuras parasti jāmaksā no uzņēmuma budžeta, un

kam, lai arī tie nav uzskatāmi par subsidijām šī jēdziena šaurā izpratnē, ir tāds pats raksturs un tādas pašas sekas (Tiesas 1994. gada 15. marta spriedums lietā C-387/92 *Banco Exterior de España, Recueil*, I-877. lpp., 13. un 14. punkts).

a) Par trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa

62 Šajā gadījumā viens no attiecīgajiem pasākumiem ir pilnīgs atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa uz trim gadiem un vēlākais līdz 1999. finanšu gadam, kas piešķirts visām Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām.

63 Nav noliedzams, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa atvieglo izmaksas, kas parasti ir jāsedz no uzņēmuma budžeta, un tādēļ piešķir finansiālu priekšrocību šāda atbrīvojuma saņēmējiem salīdzinājumā ar uzņēmumiem, kas ir parasti nodokļa maksātāji.

64 Šajā sakarā no Itālijas nodokļu sistēmas, kas ir piemērojama kapitālsabiedrībām, izriet, ka šīs sistēmas normālas piemērošanas ietvaros ienākuma nodoklis ir jāmaksā visiem uzņēmumiem, kas darbojas tirgū, un ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa ir atkāpe no šīs sistēmas. Tā kā vienīgi Likuma Nr. 142/90 sabiedrības saņem šādus atbrīvojumus no nodokļa, kas netika piešķirti ne citu nozaru uzņēmumiem vai citiem tās pašas nozares uzņēmumiem, ne arī uzņēmumiem, kuru kapitāls galvenokārt bija privāts, šādu atbrīvojumu selektīvais raksturs ir pierādīts.

65 Turklāt no trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa rakstura un ierobežotā ilguma, proti, trīs gadi kopš juridiskas personas statusa iegūšanas un vēlākais

līdz 1999. finanšu gada beigām, acīmredzami izriet, ka to nepamato attiecīgās nodokļu sistēmas raksturs un uzbūve.

⁶⁶ Visbeidzot, Itālijas Republikas arguments, ka tas pats juridiskais režīms būtībā ir piemērojams pašvaldības uzņēmumiem, nemaina trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa selektīvo raksturu. Šajā sakarā ir jānorāda, ka pasākuma selektīvais raksturs ir jāvērtē salīdzinājumā ar visiem uzņēmumiem, nevis salīdzinājumā ar uzņēmumiem, kas saņem tādu pašu priekšrocību vienas un tās pašas grupas ietvaros. Pat pieņemot, ka pašvaldību uzņēmumi arī ir bijuši attiecīgā pasākuma labuma guvēji, nodokļu pasākums tik un tā deva priekšrocību tikai vienai noteiktai uzņēmumu grupai un tādēļ tas ir selektīvs.

b) Par *CDDPP* aizdevumiem

⁶⁷ Iepriekš 61. punktā minēto pasākumu skaitā ir aizdevumi, ko valsts vai valsts kontrolēta struktūrvienība ir piešķirusi uzņēmumam un kas šim uzņēmumam sniedz iespēju izmantot izdevīgākus nosacījumus, nekā tas būtu guvis kapitāla tirgū. Ja tas tā bija, tad tāpat kā aizdevuma ar samazinātu likmi gadījumā runa bija par ekonomisku priekšrocību EKL 87. panta 1. punkta nozīmē.

⁶⁸ Itālijas Republika apstrīd, ka attiecīgie aizdevumi sniedz priekšrocību saņēmējiem uzņēmumiem, jo *CDDPP* likme atbilst tirgus likmei.

⁶⁹ No apstrīdētā lēmuma 56. un 57. apsvēruma izriet, ka Komisija, lai pierādītu, ka *CDDPP* Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām izsniegtie aizdevumi varēja dot tām priekšrocību, *CDDPP* piemēroto procentu likmi ir salīdzinājusi ar procentu likmi, ko šie uzņēmumi tajā pašā laikā posmā būtu saņēmuši kapitāla tirgū.

- 70 Komisija kā references likmi ir pieņēmusi likmi, kas ir noteikta, lai novērtētu reģionālam mērķim paredzētas atbalsta shēmas, kas periodiski tiek publicēta *Oficiālajā Vēstnesī*. Kā norādījusi Komisija, runa ir par likvidiem uzņēmumiem piemērojamām izdevīgām likmēm, kuras gadījumā, ja strīdīgā shēma ir tikusi paziņota, tikušas izmantotas, lai noteiktu atbalsta sastāvdaļu esamību. Jāuzskata, ka šāda pieeja ir likumīga (šajā sakarā skat. Tiesas 2003. gada 3. jūlija spriedumu lietā C-457/00 Beļģija/Komisija, *Recueil*, I-6931. lpp., 72. punkts, un 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-278/00 Grieķija/Komisija, *Recueil*, I-3997. lpp., 62. punkts). Turklāt šo apstākli Itālijas Republika nav apstrīdējusi.
- 71 Tā paša iemesla dēļ ir jāuzskata, ka Itālijas iestāžu piedāvātās likmes nav tikušas izmantotas kā references likmes. Itālijas Republika ir norādījusi, ka runa ir par maksimālajām likmēm, kas noteiktas ar finanšu ministra dekrētu banku aizdevumiem teritoriālajām valsts iestādēm. Kā jau apgalvojusi Komisija, šīs likmes nav noteiktas saskaņā ar tirgus nosacījumiem, jo tās ir noteiktas atbilstoši citiem valsts iestādes izvēlētiem kritērijiem. Tā kā teritoriālās valsts iestādes rada mazāku risku nekā uzņēmums, nav atbilstoši šīs likmes pieņemt kā references likmes, lai tās salīdzinātu ar *CDDPP* likmēm.
- 72 Katrā ziņā jānorāda, ka pārskatāmā perioda lielākajā daļā *CDDPP* likmes bija zemākas nekā maksimālās banku likmes, kas piemērojamas vietējām iestādēm.
- 73 Jānorāda Itālijas Republikas arguments — tā kā *CDDPP* aizdevumi bija ilgtermiņa aizdevumi, tāpēc ir iespējams, ka procentu likmes vispārējas samazināšanās perspektīvā banku piemērotajām likmēm būtu jābūt zemākām par maksimālo ar likumu atļauto likmi. Šajā sakarā Itālijas Republika šo pieņēmumu nav pamatojusi ar pierādījumiem par attiecīgo periodu (1994.–1998.).

- 74 Tādēļ Komisija varēja pamatoti secināt, ka *CDDPP* aizdevumi, kas tika piešķirti ar likmi, kas bija zemāka par references likmi, Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, t.i., konkrētiem uzņēmumiem, sniedza ekonomisku priekšrocību EKL 87. panta 1. punkta nozīmē.
- 75 No iepriekš minētā izriet, ka pirmā pamata otrā daļa ir jānoraida.

Par pienākuma norādīt pamatojumu ievērošanu

- 76 Vispirms ir jāatgādina, ka EKL 253. pantā paredzētais pamatojuma norādīšanas pienākums ir būtiska formalitāte, kas ir jānošķir no jautājuma par pamatojuma pamatotību, kas attiecas uz strīdīgā akta likumību pēc būtības. Vērtējot šādā perspektīvā, EKL 253. pantā prasītajam pamatojumam ir jābūt pielāgotam attiecīgā akta būtībai un tam nepārprotami un viennozīmīgi jāatspoguļo iestādes — akta autores — argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām noskaidrot pieņemtā akta pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt pārbaudi (Tiesas 2001. gada 22. marta spriedums lietā C-17/99 Francija/Komisija, *Recueil*, I-2481. lpp., 35. punkts, un iepriekš 42. punktā minētais spriedums lietā Itālija/Komisija, 48. punkts).
- 77 Jāprecizē, ka prasība norādīt pamatojumu ir jāizvērtē, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, it īpaši akta saturu, izvirzīto pamatu būtību un akta adresātu vai citu personu, kuras šis akts skar tieši un individuāli, iespējamās intereses saņemt paskaidrojumus. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu precizēti visi atbilstošie faktiskie un tiesību apstākļi, jo jautājums, vai akta pamatojumā ir izpildītas EKL 253. panta prasības, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šī panta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu (skat. iepriekš 76. punktā minēto spriedumu lietā Francija/Komisija, 36. punkts, un iepriekš 42. punktā minēto spriedumu lietā Itālija/Komisija, 48. punkts).

- 78 Visbeidzot jāatgādina, ka, lai arī Komisijai ir pienākums lēmuma pamatojumā minēt vismaz apstākļus, kādos atbalsts ir piešķirts, jo tie ļauj pierādīt, ka atbalsts var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm (Tiesas 1987. gada 14. oktobra spriedums lietā 248/84 Vācija/Komisija, *Recueil*, 4013. lpp., 18. punkts), Komisijai tomēr nav jāpierāda jau piešķirtā atbalsta faktiskā ietekme. Ja tas tā būtu, šāda prasība dalībvalstīm, kas piešķir atbalstu, pārkāpjot EKL 88. panta 3. punktā paredzēto paziņošanas pienākumu, dotu priekšrocības salīdzinājumā ar dalībvalstīm, kas atbalstu paziņo projekta stadijā (šajā sakarā skat. Tiesas 1990. gada 14. februāra spriedumu lietā C-301/87 Francija/Komisija, saukts "Boussac", *Recueil*, I-307. lpp., 33. punkts).
- 79 Šajā lietā pietiek norādīt, ka šajā sakarā apstrīdētajā lēmumā ir skaidri norādīti un konkrētajam gadījumam piemēroti kritēriji, kuriem pasākumam ir jāatbilst, lai tas būtu valsts atbalsts.
- 80 Vispirms Komisija apstrīdētā lēmuma 61.–75. apsvērumā vispārējos vārdos paskaidroja, kādu iemeslu dēļ attiecīgie pasākumi varēja kropļot konkurenci vai iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 81 Apstrīdētā lēmuma 66.–68. apsvērumā Komisija jau precīzāk uzsvēra, ka šajā gadījumā runa bija par vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozari, kurai bieži raksturīga ir iespēja pakalpojumus sniegt ekskluzīvi, tādēļ attiecībā uz šādiem pakalpojumiem uzņēmumi konkurēja, lai saņemtu koncesijas dažādās komūnās.
- 82 Pēc tam apstrīdētā lēmuma 68. apsvērumā norādījusi, ka vietējo sabiedrisko pakalpojumu koncesiju tirgus bija Kopienų konkurencei atvērts tirgus, kam piemērojamas EK līguma normas, Komisija apstrīdētā lēmuma 69. apsvērumā apgalvojumu, ka attiecīgie pasākumi varēja iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm,

ilustrēja ar piemēru, ka sabiedriskie uzņēmumi, kas bija attiecīgās shēmas izmantotāji, varēja piedāvāt daudz konkurētspējīgākas cenas nekā viņu valsts vai Kopienų konkurenti, kas neguva labumu no šīs shēmas. Turklāt apstrīdētā lēmuma 73. un 74. apsvērumā Komisija ir norādījusi, ka attiecīgie pasākumi tirdzniecību starp dalībvalstīm varēja ietekmēt arī citu iemeslu dēļ.

83 Visbeidzot, runājot par apgalvoto pamatojuma nenorādīšanu attiecībā uz priekšrocību, kas izriet no trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa, pietiek atzīmēt, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 52.–54. apsvērumā ir pietiekami izskaidrojusi iemeslus, kādēļ šis pasākums varēja pastiprināt saņēmēju stāvokli salīdzinājumā ar viņu konkurentiem, un sekas, kādas šis pasākums var izraisīt tirgū.

84 Tādēļ, ņemot vērā judikatūrā noteiktās prasības, nešķiet, ka Komisija šajā gadījumā nebūtu pietiekami izpildījusi pienākumu norādīt apstrīdētā lēmuma pamatojumu saistībā ar priekšrocību, kas izriet no trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa, un saistībā ar konkurences un tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšanu.

85 Šādos apstākļos ir jānoraida arī pirmā pamata trešā daļa.

86 No tā izriet, ka pirmais pamats ir jānoraida kopumā.

2. Par otro pamatu, kurā tiek apgalvota kļūda, kvalificējot attiecīgos pasākumus kā jaunu atbalstu

Lietas dalībnieku argumenti

- 87 Šī pamata ietvaros Itālijas Republika apgalvo, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa ir pastāvošs atbalsts un ka tādēļ Komisija ar apstrīdēto lēmumu ir pārkāpusi EKL 88. panta 1. punkta prasības. Tā uzsver, ka komūnu un pašvaldības uzņēmumu sniegtie pakalpojumi sabiedrības interesēs monopola režīmā esot bijuši atbrīvoti no nodokļa kopš 1954. gada 6. augusta Likuma Nr. 603 (1954. gada 11. augusta *GURI* Nr. 182) stāšanās spēkā un ka sākotnējā režīma būtība, neņemot vērā laika gaitā veiktās izmaiņas pēc vairāku likuma tekstu pieņemšanas, nav tikusi būtiski grozīta. Itālijas Republika iebilst pret apstrīdētajā lēmumā ietverto apgalvojumu, ka, tā kā jauni tiesību akti ir paplašinājuši shēmas ieguvēju loku, kā arī to nozares un darbības teritoriju, Tiesas 1994. gada 9. augusta spriedumā C-44/93 *Namur-Les assurances du crédit* (*Recueil*, I-3829. lpp.; turpmāk tekstā — “spriedums lietā *Namur*”) noteiktais princips šajā gadījumā nav piemērojams.
- 88 Vēl Itālijas Republika, skaidri neatsaukdamās uz Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [EKL 88]. panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.), 1. panta b) punkta v) apakšpunktu, apgalvo, ka trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa kvalificēšana kā pastāvošs atbalsts izriet arī no fakta, ka minētā atbrīvojuma ieviešanas laikā tirgi bija slēgti konkurencei. Tā arī apgalvo, ka tie paši argumenti attiecas uz *CDDPP* aizdevumiem.
- 89 Komisija, pamatodamās uz apstrīdētā lēmuma 86.–91. apsvērumu, apgalvo, ka šajā gadījumā nav izpildīts neviens no diviem nosacījumiem, kas ir noteikti iepriekš 87. punktā minētajā spriedumā lietā *Namur*.

Pirmās instances tiesas vērtējums

- 90 Iepriekš 87. punktā minētajā spriedumā lietā *Namur* (13. punkts) Tiesa nosprieda, ka gan no EKL 88. panta tiesību normu satura, gan no to mērķiem izriet, ka par pastāvošiem atbalstiem šī panta 1. punkta nozīmē ir jāuzskata atbalsti, kas pastāvēja pirms EK līguma stāšanās spēkā un kas varēja tikt likumīgi realizēti atbilstoši EKL 88. panta 3. punktā noteiktajiem nosacījumiem, ieskaitot nosacījumus, kas izriet no šī panta interpretācijas, kuru Tiesa veikusi 1973. gada 11. decembra spriedumā lietā 120/73 *Lorenz* (*Recueil*, 1471. lpp., 4.–6. punkts), bet par jauniem atbalstiem, kas ir pakļauti paziņošanas pienākumam, kas izklāstīts minētajā tiesību normā, ir jāuzskata pasākumi, ar kuriem tiek noteikti vai grozīti atbalsti, un šie grozījumi var attiekties gan uz pastāvošiem atbalstiem, gan uz sākotnējiem projektiem, kas paziņoti Komisijai.
- 91 Saistībā ar pastāvošiem atbalstiem Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punktā ir pārņemti un nostiprināti judikatūrā izstrādātie noteikumi.
- 92 Saskaņā ar šo tiesību normu pastāvošs atbalsts ir:
- i) jebkāds atbalsts, kas pastāvēja pirms EK līguma stāšanās spēkā attiecīgajā dalībvalstī;
 - ii) atļauts atbalsts, t.i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, ko atļāvusi Komisija vai Padome;
 - iii) jebkāds atbalsts, kuru uzskata par atļautu atbalstu, jo Komisija nav pieņēmusi lēmumu divu mēnešu laikā no tā pilnīgas paziņošanas, ko tā var izmantot iepriekšējam izvērtējumam;

- iv) atbalsts, attiecībā uz kuru ir izbeidzies desmit gadu noilguma termiņš tā atgūšanai;
- v) atbalsts, ko uzskata par pastāvošu atbalstu, jo ir iespējams konstatēt, ka tā ieviešanas laikā tas nav bijis atbalsts, bet pēc tam kopējā tirgus attīstības dēļ — dalībvalstij neieviešot izmaiņas — tas kļuvis par atbalstu. Ja daži pasākumi kļūst par atbalstu tādēļ, ka Kopienas tiesību akti nosaka kādas darbības liberalizāciju, tad pēc datuma, kas noteikts liberalizācijai, šādus pasākumus neuzskata par pastāvošu atbalstu.

⁹³ Saskaņā ar minētās Regulas 1. panta c) punktu visi pastāvošā atbalsta grozījumi ir jāuzskata par jaunu atbalstu.

⁹⁴ Būtībā pasākumi, ar kuriem tiek noteikti atbalsti vai grozīti pastāvošie atbalsti, ir jauni atbalsti. Konkrētāk, ja grozījums skar pašas sākotnējās shēmas būtību, tad šī shēma tiek transformēta par jaunu atbalsta shēmu. Tomēr nevar būt runas par šādu būtisku grozījumu, ja jaunais elements ir skaidri nodalāms no sākotnējās shēmas (Pirmās instances tiesas 2002. gada 30. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-195/01 un T-207/01 *Government of Gibraltar, Recueil*, II-2309. lpp., 109.–111. punkts).

⁹⁵ Šajā lietā nav strīda par to, ka attiecīgie pasākumi neietilpst Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punktā paredzētajā otrajā, trešajā un ceturtajā situācijā, kas atbalsta pasākumu ļautu uzskatīt par pastāvošu atbalstu. Turklāt Itālijas Republika neizvirzīja šīs situācijas.

- 96 Saistībā ar pirmo Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punktā paredzēto situāciju vispirms ir jākonstatē, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa tika noteikts ar Dekrētlikumu Nr. 331/93 un Dekrētlikumu Nr. 549/95. 1990. gadā, kad ar Likumu Nr. 142/90 tika reformēti juridiskie organizēšanas instrumenti, kas nodoti pašvaldību rīcībā, lai pārvaldītu vietējos sabiedriskos pakalpojumus, un kuru starpā ir iespēja dibināt sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kuru akciju vairākums pieder valstij, nekādi ienākuma nodokļa atbrīvojumi šīm sabiedrībām netika paredzēti.
- 97 Visām Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, kas izveidotas laikposmā no 1990. gada līdz 1993. gada 30. augustam, kad stājās spēkā Dekrētlikuma Nr. 331/93 66. pants, bija jāmaksā ienākuma nodoklis.
- 98 Līdz ar to, kā to Komisija pamatoti norādījusi apstrīdētā lēmuma 91. apsvērumā, lai attiecinātu uz Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām nodokļu režīmu, kas attiecas uz vietējām pašvaldībām, Itālijas likumdevējam bija jāpieņem jauns tiesību akts vairākas desmitgades pēc EK līguma stāšanās spēkā.
- 99 Turklāt, pat atzīstot, ka pašvaldības uzņēmumu atbrīvojums no nodokļiem tika noteikts pirms EK līguma stāšanās spēkā un ka šis atbrīvojums bija spēkā līdz 1995. gadam, Likuma Nr. 142/90 sabiedrības būtiski atšķiras no pašvaldības uzņēmumiem. Tomēr nodokļu priekšrocību, kas noteiktas pašvaldības vai specializētiem uzņēmumiem, paplašināšana attiecībā uz tādu jaunu saņēmēju kategoriju kā Likuma Nr. 142/90 sabiedrības ir no sākotnējās shēmas nošķirams grozījums. Kā tas ir norādīts *Consiglio di Stato* 2001. gada 3. septembra spriedumā lietā Nr. 4586, starp Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām un pašvaldības uzņēmumiem pastāv juridiskas atšķirības it īpaši tādēļ, ka minētajām sabiedrībām nav noteikti stingri teritoriālie ierobežojumi, kas ir noteikti minētajiem uzņēmumiem, un ka minēto sabiedrību darbības jomas ir daudz plašākas. Tādēļ, kā tas jau tika uzsvērts šī sprieduma 53. punktā, Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām ir iespēja darboties ārpus references teritorijas gan Itālijā, gan ārvalstīs un citās jomās, kas nav to statūtos minētās sabiedrisko pakalpojumu jomas, izņemot gadījumus, ja tas ievērojami ierobežotu resursus un līdzekļus un ja tas varētu kaitēt references pašvaldībai.

- 100 Līdz ar to, kā to Komisija ir skaidrojusi apstrīdētā lēmuma 92. apsvērumā, pat ja Likuma Nr. 142/90 sabiedrības ir pārņēmušas pašvaldības uzņēmumu tiesības un pienākumus, tiesību akti, kas nosaka to materiālās un ģeogrāfiskās darbības jomas, ir būtiski mainījušies.
- 101 Tādēļ ir jāsecina, ka uz trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa, kurš ieviests ar Likuma Nr. 549/95 3. panta 70. punkta un Dekrētlikuma Nr. 331/93 66. panta 14. punkta tiesību normām, neattiecas Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta i) apakšpunkts.
- 102 Saistībā *CDDPP* aizdevumiem ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā ir minēti vienīgi aizdevumi, kas piešķirti Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām. Turklāt, ņemot vērā iepriekš minētos iemeslus, ja dalībvalsts citām vienībām pastāvošās priekšrocības paplašina attiecībā uz jaunu saņēmēju kategoriju, pasākums ir jauns atbalsts. Tā kā šajā gadījumā iespēja izmantot *CDDPP* aizdevumus tika paplašināta attiecībā uz Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, tātad priekšrocības, kas iepriekš tika piešķirtas komūnām, pašvaldības sabiedrībām un specializētām sabiedrībām, runa ir par jaunu atbalstu.
- 103 Saistībā ar Itālijas Republikas otro tēzi, kas balstīta uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunktu, ir jānorāda, ka šī tiesību norma var tikt piemērota vienīgi attiecībā uz pasākumiem, kas nebija atbalsti to īstenošanas brīdī. Šajā sakarā ir pietiekami konstatēt, kā to Komisija skaidro apstrīdētā lēmuma 83.–85. apsvērumā, ka attiecīgie pasākumi tika noteikti brīdī, kad tirgi jebkurā gadījumā bija atvērti konkurencei, ļoti iespējams, dažādās pakāpēs. Tādēļ ir jāuzskata, ka uz trīs gadu atbrīvojumu no ienākuma nodokļa neattiecas Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts.
- 104 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāatzīst, ka attiecīgie pasākumi nav pastāvošs atbalsts. Tādēļ otrais pamats ir jānoraida.

3. Par trešo pamatu, kurā tiek apgalvota nepareiza EKL 86. panta 2. punkta piemērošana

Lietas dalībnieku argumenti

105 Šī pamata ietvaros Itālijas Republika būtībā apgalvo, ka attiecīgo pasākumu izmantotāji veic darbību ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi un ka tādēļ tiem ir piemērojama EKL 86. panta 2. punktā paredzētā atkāpe.

106 Komisija norāda, ka atbalsta piešķiršana var saskaņā ar EKL 86. panta 2. punktu izvairīties no EKL 87. pantā paredzētā aizlieguma ar nosacījumu, ka attiecīgais atbalsts kompensē tikai papildu izmaksas, kas rodas, pildot uzdevumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, un ka tā piešķiršana izrādās nepieciešama, lai minētais uzņēmums spētu pildīt savu pienākumu sniegt sabiedriskos pakalpojumus ekonomiski līdzsvarotos apstākļos. Itālijas Republika ne administratīvajā procesā, ne šajā prasības tiesvedībā nav pierādījusi, ka attiecīgo pasākumu gadījumā tas tā bija.

Pirmās instances tiesas vērtējums

107 Vispirms ir jānosver, ka šajā gadījumā runa ir par atbalsta shēmu. Tādēļ jāpierāda, ka šī shēma pati par sevi atbilst visiem nosacījumiem, lai tā vai nu varētu izvairīties no valsts atbalsta kvalificēšanas EKL 87. panta 1. punkta nozīmē, vai arī tai varētu piemērot EKL 86. panta 2. punktā paredzēto atkāpi.

- 108 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka valsts intervence, kas izpaužas kā kompensācija par pakalpojumiem, kurus ir veikuši atbalsta saņēmēji, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu pienākumus, tādējādi, ka šie uzņēmumi faktiski negūst labumu no finanšu priekšrocības un tādēļ minētā intervence nerada šiem uzņēmumiem labvēlīgāku konkurētspējas stāvokli salīdzinājumā ar konkurējošiem uzņēmumiem, principā nav valsts atbalsts EKL 87. panta 1. punkta nozīmē (šajā sakarā skat. iepriekš 39. punktā minēto spriedumu lietā *Altmark*, 87. punkts).
- 109 Tomēr, lai šāda kompensācija nebūtu kvalificējama par valsts atbalstu, ir jābūt kumulatīvi izpildītiem vairākiem nosacījumiem. To skaitā ir nosacījums, saskaņā ar kuru kompensāciju saņēmušajam uzņēmumam faktiski ir jābūt patiešām uzticētai sabiedrisko pakalpojumu pienākumu pildīšanai un šiem pienākumiem ir jābūt skaidri definētiem (iepriekš 39. punktā minētais spriedums lietā *Altmark*, 89. punkts), un nosacījums, ka kompensācija pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai segtu visus izdevumus vai to daļu, kas radušies sakarā ar sabiedrisko pakalpojumu pienākumu pildīšanu, ņemot vērā ar tiem saistītos ienākumus, kā arī saprātīgu peļņu par šo pienākumu veikšanu (iepriekš minētais spriedums lietā *Altmark*, 92. punkts).
- 110 Jānorāda, ka apstrīdētais lēmums ir pieņemts pirms iepriekš 39. punktā minētā sprieduma lietā *Altmark* pasludināšanas. Tomēr šajā spriedumā noteiktie kritēriji, kas izriet no EKL 87. panta 1. punkta interpretācijas, ir pilnībā piemērojami pašreizējās lietas faktiskajai un juridiskajai situācijai, kāda tā tika uzrādīta Komisijai, kad tā pieņēma apstrīdēto lēmumu (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2008. gada 12. februāra spriedumu lietā T-289/03 *BUIPA* u.c./Komisija, Krājums, II-81. lpp., 158. punkts).
- 111 Pirmais nosacījums, kas izvirzīts iepriekš 39. punktā minētajā spriedumā lietā *Altmark* un kas paredz, ka uzņēmumam, kurš saņem atbalstu, faktiski ir jābūt uzdotam pienākumam sniegt sabiedriskos pakalpojumus, ir piemērojams arī gadījumā, kad izdarīta atsauce uz EKL 86. panta 2. punktā paredzēto atkāpi.

- 112 Abos gadījumos pasākumam jebkurā gadījumā ir jāatbilst, pirmkārt, sabiedriskā pakalpojuma definēšanas un piešķiršanas principiem un, otrkārt, samērīguma principam (šajā sakarā skat. iepriekš 110. punktā minēto spriedumu lietā *BUPA* u.c./Komisija, 160. punkts).
- 113 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka Itālijas Republika nav sniegusi nekādas norādes ne par nosacījumiem, kas izvirzīti iepriekš 39. punktā minētajā spriedumā lietā *Altmark*, ne par EKL 86. panta 2. punkta piemērošanas nosacījumiem. Itālijas Republika ir izvirzījusi tikai vienu argumentu, ka uzņēmumi, kas izveidoti saskaņā ar Likumu Nr. 142/90, veic darbību ar sabiedriski tautsaimniecisku nozīmi un ka tādēļ tiem nebūtu jāpiemēro noteikumi valsts atbalsta jomā.
- 114 Ņemot vērā attiecīgās atbalsta shēmas struktūru, tāpat ir jākonstatē, ka Likums Nr. 142/90 nav kvalificējams kā sabiedriskās varas akts par īpaša pasākuma izveidošanu un definēšanu, kas ietver vietējo sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, ievērojot konkrēti noteiktus pienākumus. Turklāt šajā likumā nav skaidri un precīzi definēti attiecīgie pienākumi sniegt sabiedriskos pakalpojumus.
- 115 Tādēļ ir jāsecina, ka nosacījums par sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu definēšanas un piešķiršanas principiem nav izpildīts.
- 116 Līdz ar to trešais pamats nav atbalstāms.

4. *Par ceturto pamatu, kurā tiek apgalvots procesuālo noteikumu pārkāpums sakarā ar izmeklēšanas nepilnīgo raksturu*

Lietas dalībnieku argumenti

- 117 Itālijas Republika apgalvo, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir veikusi abstraktu analīzi, kurā nav ņemti vērā atbilstošie fakti, tādējādi pārkāpdama procesuālos noteikumus valsts atbalsta jomā. Komisija apstrīdētajā lēmumā esot tikai abstrakti atsaukusies uz noteiktām saimnieciskām darbībām un neesot ņēmusi vērā ne konkrētos Itālijas sabiedrisko pakalpojumu tirgus apstākļus, ne saņēmēju faktiski veiktās darbības. Tā kā attiecīgie pasākumi nav valsts atbalsts vai pakārtoti ir pastāvošs atbalsts, Itālijas iestādes pamatoti neesot darījušas Komisijai zināmus konkrētus gadījumus, lai veiktu individuālu vērtējumu. Ja Komisijai būtu bijušas šaubas par šo pasākumu precīzu kvalifikāciju, tai būtu bijis jāpārbauda iespējamā individuālu gadījumu esamība.
- 118 Komisija apgalvo, ka šis pamats nav pieņemams, jo tas ir jauns pamats Reglamenta 48. panta 2. punkta nozīmē. Gadījumā, ja šis pamats tiktu atzīts par daļēji pieņemamu, Komisija apstrīd tā pamatotību.

Pirmās instances tiesas vērtējums

- 119 Pirmkārt, attiecībā uz Komisijas izvirzīto iebildi par nepieņemamību, pietiek konstatēt, ka Itālijas Republika savā prasības pieteikumā ir norādījusi, ka Komisija nevarēja atturēties no pārbaudes veikšanas par attiecīgo pasākumu saņēmēju darbību un tās nozīmi valsts iekšējā un Kopienų tirgū, lai varētu novērtēt, vai šie pasākumi varēja ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

- 120 Tādēļ argumentācija, kuras pieņemamība ir apstrīdēta, tika sniegta, lai pamatotu apstrīdētā lēmuma atcelšanas prasību.
- 121 Līdz ar to iebilde par nepieņemamību ir jānoraida un šis pamats ir jāatzīst par pieņemamu.
- 122 Otrkārt, runājot par šī pamata pamatotību, jāatgādina, ka šajā gadījumā tas ir jautājums par vispārpiemērojamas atbalsta shēmas novērtēšanu.
- 123 Tāpat ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulu Nr. 659/1999 un judikatūru Komisijai nav pienākuma analizēt individuālus pasākumus, kas veikti, pamatojoties uz atbalsta shēmu. Komisija var aprobežoties ar attiecīgās shēmas īpašību izpēti, lai novērtētu, vai šajā shēmā paredzētās kārtības dēļ tā saņēmējiem sniedz jūtamu priekšrocību salīdzinājumā ar to konkurentiem un ir tāda, kas dod būtisku labumu uzņēmumiem, kuri piedalās tirdzniecībā dalībvalstu starpā (iepriekš 78. punktā minētais Tiesas spriedums lietā Vācija/Komisija, 18. punkts, un 42. punktā minētais spriedums lietā Itālija/Komisija, 89. punkts).
- 124 Šajā gadījumā apstrīdētajā lēmumā veiktā Komisijas analīze, pat ja tā ir vispārēja tādā nozīmē, ka tā attiecas uz visām attiecīgo pasākumu nozarēm, tā tomēr attiecas uz ietekmi, ko šie pasākumi var radīt uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm. Apstrīdētajā lēmumā nebija jāsniedz analīze par atbalstu, kas, pamatojoties uz shēmu, tika piešķirts individuālos gadījumos. Katrā ziņā no lietas materiāliem izriet, ka Komisija no Itālijas Republikas vai uzņēmumiem, kas tajā bija vērsušies administratīvajā procesā, nebija saņēmusi visu vajadzīgo informāciju, lai varētu izvērtēt iespējamo saņēmēju individuālo situāciju.

125 No visa iepriekš minētā izriet, ka ceturtais pamats ir jānoraida.

126 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, prasība ir jānoraida kopumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

127 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kam spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Itālijas Republikai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (astotā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) Itālijas Republika sedz savus, kā arī atlīdzina Komisijas tiesāšanās izdevumus.

Martins Ribeiro

Šváby

Papasavvas

Wahl

Dittrich

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2009. gada 11. jūnijā.

[Paraksti]